

KERKGESCHIEDENIS 1

LEERPLAN

Versie leerplan: 01-09-2020

Versie module: ST10/A/1

Studie: Opleiding Theologie

Vakgroep: Systematische Theologie

Studiepunten: 3 EC | 84 studie-uren

Inhoud

Dit vak beoogt een algemene inleiding in de Vroege Kerk en schetst de historische, theologische, en liturgische ontwikkelingen tot en met de vijfde eeuw. Vragen die gesteld kunnen worden zijn: Hoe ontwikkelde de kerk zich van een Joodse sekte tot een staatskerk? Welke gevolgen had dit voor de positie van christenen in de samenleving, de christelijke identiteit en het zelfbewustzijn? Hoe waren de relaties met Joden en heidenen? Met welke interne en externe bedreigingen kreeg de jonge Kerk te maken? Welke leerstellige ontwikkelingen maakte de Kerk door? Tijdens dit vak maak je ook kennis met de belangrijkste literatuur uit deze periode (apostolische vaders, apologeten en kerkvaders).

Leerdoelen

Algemeen

Na studie van de leerstof ben je bekend met de vaktypische begrippen en heb je inzicht ontwikkeld in hun samenhang. Je bent op de hoogte van de belangrijkste bijbels-theologische vraagstukken (inclusief belangrijke stromingen en hun vertegenwoordigers) binnen het vakgebied en bent in staat hierin beargumenteerd een eigen positie in te nemen. Tevens ben je op de hoogte van de (historische) omvang en relevantie van het aandachtsgebied en ben je in staat een vertaalslag te maken van theologie naar gemeenteverband en je persoonlijk geloofsleven.

Vakspecifiek

Na deelname aan dit vak en bestudering van de behandelde ben je bekend met de volgende woorden en begrippen en kunt deze kort omschrijven:

historiografie, ekklesia, Oude kerkgeschiedenis, Middeleeuwen, Nieuwe Tijd, katholiek, apostolische vaders, apologeten, kerkvaders, Marcion, gnostiek, dualisme, mysteriegodsdiensten, syncretisme, ascese, pantheïsme, docetisme, keizercultus, 'derde geslacht', apostolische successie, monarchianen, donatisme, pausdom, Antiocheense school, Alexandrijnse school, pelagianisme, origenistische strijd, nestoriaanse strijd, eutychaanse strijd, monofysieten, concilie van Chalcedon.

Kennisverwerving

Inzicht

Na afronding van dit vak heb je:

- inzicht ontwikkeld in het belang van bestudering van de Vroege Kerk en lezing van de vroeg-christelijke geschriften en kerkvaders voor de Kerk en het christenleven van vandaag;
- inzicht ontwikkeld in de complexiteit van bepaalde historische ontwikkelingen en processen;
- inzicht ontwikkeld in het christen-zijn van de eerste eeuwen en wat wij vandaag hiervan kunnen leren.

Vaardigheid

Na deelname aan dit vak en bestudering van de behandelde stof kun je:

- het belang van studie van de kerkgeschiedenis beargumenteren;
- de cultuur-historische achtergrond schetsen van de jonge kerk;
- de belangrijkste primaire bronnen van onze kennis van de Vroege Kerk noemen en bespreken;
- bespreken met welke interne en externe bedreigingen de jonge Kerk te maken kreeg;
- beschrijven op welke wijze de Vroege Kerk vergaderde en de hoofdpunten van de vroege liturgie bespreken (eucharistie, doop);
- bespreken met welke maatschappelijke problemen de vroege christenen te maken konden krijgen als gevolg van hun (radicaal) christen-zijn;
- de hoofdlijnen van de ontwikkelingen schetsen van de Kerk in de apostolische periode tot aan het post-Constantijns tijdperk;
- de belangrijkste kerkvaders uit de eerste vijf eeuwen benoemen, situeren en kort enige hoofdpunten van hun leven en werk bespreken;
- de oecumenische concilies van de eerste vijf eeuwen historisch en theologisch situeren.

Attitude

Gedurende en na dit vak ben je (meer) onder de indruk geraakt van (het belang van) de kerkgeschiedenis en ben je tot het besef gekomen dat je deel uitmaakt van de universele wereldkerk die is geworteld in de apostolische en patristische periode.

Toetsing

Schriftelijk of digitaal tentamen over de module en eventuele aanvullende leerstof.

Literatuur

Verplichte literatuur

Module *Kerkgeschiedenis 1*.

- Fahner, Chr. (ed.). 2000. *Eusebius' Kerkgeschiedenis*. Vertaald, bewerkt en van aantekeningen voorzien. Zoetermeer: Boeken-centrum. (432 pags.; 382 pags. tekst). NB: de kleine letters van pags. 412-437 hoeven niet gelezen te worden.
- Inleiding en epiloog uit: N. Witkamp en M. van Willigen (red.). *Door Christus aangesproken. Een ontmoeting met de Vroege Kerk*. Heerenveen: Groen. (ca. 20 pags. tekst).

Aanbevolen literatuur

- Chadwick, Henry. 1993. *The Early Church*. London: Penguin.
- Doepp, Siegmar. 2001. *Dictionary of Early Christian Literature*. New York, NY: Herder&Herder.
- Ehrman, Bart D. 1999. *After The New Testament. A Reader in Early Christianity*. Oxford: Oxford University Press.
- Ferguson, Everett. 2005. *Church History. Volume One: From Christ to Pre-Reformation. The Rise and Growth of the Church in Its Cultural, Intellectual, and Political Context*. Grand Rapids: MI: Zondervan. Pag. 1-159.
- _____. 2003 (3rd edition). *Backgrounds of Early Christianity*. Grand Rapids, MI: Eerdmans.
- _____. (ed.) 1997 (2nd edition). *Encyclopedia of Early Christianity*. New York, NY: Routledge.
- Guy, Laurie. 2004. *Introducing Early Christianity. A Topical Survey of Its Life, Belief & Practice*. Downers Grove, IL: InterVarsity Press.
- Hill, Jonathan. 2016. *De eerste 400 jaar christendom. Hoe een Joodse sekte uitgroeide tot staatsgodsdienst*. Heerenveen: Jongbloed.
- Hunink, Vincent. 2010. *In het land van de Bijbel: reisverslag van Egeria, een dame uit de vierde eeuw*. Hilversum: Verloren.
- Litfin, Bryan M. 2007. *Getting to Know the Churchfathers: An Evangelical Introduction*. Grand Rapids, MI: Brazos.
- Meijering, E.P. 2004. *De geschiedenis van het vroege christendom: van de Jood Jezus van Nazareth tot de Romeinse keizer Constantijn*. Amsterdam: Balans.

